

Admiterea la doctorat Domeniul Teologie

Anexa 2.a.

Disciplina: TEOLOGIE DOGMATICA – obligatorie pentru toți candidații –

Descriere examen: **Interviu:** Se urmărește identificarea nivelului de cunoștințe privind doctrina Bisericii ortodoxe; modul de înțelegere a temelor principale ale doctrinei ortodoxe.

Tematica

1. *Sfânta Treime, structura supremei iubiri;*
2. *Iisus Hristos, chipul etern și uman al lui Dumnezeu, îndumnezeitorul omului;*
3. *Sfânta Biserica, spațiul și condiția harului Mântuitor;*
4. *Eshatologia ortodoxă, învățătură a suferinței biruitoare;*

Bibliografie orientativă:

- STĂNILOAE, D., N. CHIȚESCU, I. TODORAN ȘI I. PETRUȚĂ, *Teologia Dogmatică și Simbolică* vol I-II, manual pentru facultățile de teologie, Edit. Renașterea, Cluj, 2004;
- STĂNILOAE, D., *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, vol I-III, Edit. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1978.

ANEXA 2.b

Tematica pentru concursul de admitere, proba orală, Disciplina: SPECIALIZAREA ALEASĂ – în funcție de opțiunea candidaților –

1. **Coordonator :** **IPS Irineu POP, prof.univ.**
Specializarea: Teologie morală

Tematica:

1. Chipul lui Hristos în ființa și viața morală a creștinului;
2. Familia creștină și rolul ei moral, educativ și social astăzi;
3. Trăirea în Hristos și mărturisirea Lui în lumea contemporană;
4. Viciile din societatea actuală și remediile pentru tămăduirea lor;
5. Desăvârșirea persoanei umane în concepția Părinților filocalici;
6. Frumusețea iubirii de oameni în concepția Părinților filocalici;
7. Teologia și spiritualizarea umanului autentic.

Bibliografie orientativă:

- BARTOLOMEU I, Patriarhul ecumenic de Constantinopol, *Biserica și problemele lumii de azi. Vocația universală a Ortodoxiei*, Ed. Trinitas, Iași, 1997;
- IRINEU POP-Bistrițeanul, *Chipul lui Hristos în viața morală a creștinului*, Ed. Renașterea, Cluj-Napoca, 2001;
- FILOCALIA sfintelor nevoițe ale desăvârșirii, vol. I-XII, 1947-1991;
- MANTZARIDIS, Georgios, *Morala creștină*, Ed. Bizantină, București, 2006;
- MARLER, John; Andrew WERMUTH, *Tinerii vremurilor de pe urmă. Ultima și adevărata răzvrătire*, Ed. Sophia, București, 2008;
- CRAINIC, Nichifor, *Sfințenia, împlinirea umanului*, Ed. Mitropoliei Moldovei și Bucovinei, Iași, 1993;

- FLOREA, Petroniu, *Virtuțile la Părinții filocalici*, Ed. Universității din Oradea, Oradea, 2001;
- STĂNILOAE, Dumitru, *Ascetica și Mistica Ortodoxă*, vol. 1 și 2, Ed. Deisis, Alba Iulia, 1993;
- MOLDOVAN, Ilie, *În Hristos și în Biserică...*, vol. 1: Iubirea – taina căsătoriei, vol. 2: *Adevărul și frumusețea căsătoriei*, Ed. Reîntregirea, Alba Iulia, 1996;
- TIMIȘ, Ioniță, *Teologia iubirii în conștiința filozofică, biblică și patristică*, Ed. Renașterea, Cluj-Napoca, 2005;
- ŠPIDLÍK, Tomáš, *Spiritualitatea Răsăritului creștin*, vol. 1: Manual sistematic, Ed. Deisis, Sibiu, 1997;
- LOSSKY, Vladimir, *După chipul și asemănarea lui Dumnezeu*, Ed. Humanitas, București, 1998

2. Coordonator : **Gheorghe REMETE, prof.univ.**
 Specializarea: **Teologie dogmatică**

Tematica:

1. Revelația naturală și Revelația Supranaturală;
2. Cunoașterea existențială, conlucrarea omului cu Dumnezeu;
3. Providența divină, obiecțiile împotriva ei și respingerea lor;
4. Iisus Hristos, singurul proprietar și suveran al cuvântului. Cuvântul nemincinos experiat istoric și existențial;
5. Sfintele Taine argumentate interconfesional;
6. Taina Bisericii într-o analiză interconfesională;
7. Omul ca imago Dei și reverberația acestuia asupra cosmosului.

Bibliografie orientativă:

- BOBRINSKOY, Boris, *Communion du Saint-Esprit*, col. "Spiritualité Orientale", Nr.56, Ed. Abbaye de Bellefontaine, Bégralles-en-Mauges, 1992 ;
- EVDOKIMOV, Paul, *Arta Icoanei. O teologie a frumuseții*, trad. G. Moga și P. Moga, Edit. Meridiane, București, 1993;
- EVDOKIMOV, Paul, *Prezența Duhului Sfânt în Tradiția Ortodoxă*, trad. V. Răducă, Edit. Anastasia, București, 1995;
- LOSSKY, Vladimir, *Introducere în Teologia Ortodoxă*, trad. Lidia și Remus Rus, Edit. Enciclopedică, București, 1993;
- LOSSKY, Vladimir, *Teologia mistică a Bisericii de Răsărit*, trad. V. Răducă, Edit. Anastasia, București, 1993;
- POPOVICI, arhimandritul Iustin, *Omul și Dumnezeu-Om*, Edit. Deisis, Sibiu, 1997;
- REMETE, G., *Suferința omului și iubirea lui Dumnezeu*, ed II, Edit. Reîntregirea, Alba Iulia 2006;
- REMETE, G., *Sfintele Taine în contextul dialogului ortodox lutheran*, Edit. Reîntregirea, Alba Iulia 2009;
- REMETE, G., *Dogmatica Ortodoxă*, Edit. Reîntregirea, ed IV, Alba Iulia, 2007;
- STĂNILOAE, Dumitru, *Studii de Teologie Dogmatică Ortodoxă*, Edit. Mitropoliei Olteniei, Craiova, 1991;
- STĂNILOAE, Dumitru, *Chipul nemuritor al lui Dumnezeu*, Edit. Mitropoliei Olteniei, Craiova, 1987;
- STĂNILOAE, Dumitru, *Sfânta Treime sau la început a fost Iubirea*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxa Române, București, 1993;
- STĂNILOAE, D; N. Chițescu, I. Todoran și I. Petruță: *Teologia Dogmatică și Simbolică* vol I-II, manual pentru facultățile de Teologie, Ed. Renașterea Cluj, 2004;
- STĂNILOAE, D, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, vol I-III, Ed. Institutului Biblic București 1978;
- ZIZIOULAS, Ioannis, *Ființa ecclesială*, trad. Aurel Nae, Ed. Bizantină, București, 1996.

3. Coordonator : **Mihai HIMCINSCHI, prof.univ.**
Specializarea: **Misiologie ortodoxă**

Tematica

1. Liturghie și misiune;
2. Biserica în societate;
3. Evanghelie și cultură;
4. Treime și misiune;
5. Misiune și dialog;
6. Secularizarea ca provocare misionară;
7. Misiunea Bisericii în cadrul dialogului interreligios;

Bibliografie orientativă:

- HIMCINSCHI, Mihai, *Misiune și dialog. Ontologia misionară a Bisericii din perspectiva dialogului interreligios*, Editura Reîntregirea, Alba-Iulia, 2003;
- HIMCINSCHI, Mihai, *Doctrina trinitară ca fundament misionar. Relația Duhului Sfânt cu Tatăl și cu Fiul în teologia răsăriteană și apuseană. Implicațiile doctrinare și spirituale ale acesteia*, Editura Reîntregirea, Alba-Iulia, 2004;
- HIMCINSCHI, Mihai, *Biserica în societate. Aspecte misionare ale Bisericii în societatea actuală*, Editura Reîntregirea, Alba-Iulia, 2006;
- HIMCINSCHI, Mihai, *Misionarismul vieții ecleziiale*, Editura Reîntregirea, Alba-Iulia, 2008;
- HIMCINSCHI, Mihai, *Misiune și mărturie. Aspecte misionare în societatea actuală*, Editura Reîntregirea, Alba-Iulia, 2008;
- BEL Valer, *Misiunea Bisericii în lumea contemporană*, vol. I. *Premise teologice*, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2004;
- BRIA Ion, *Liturghia după Liturghie. O tipologie a misiunii apostolice și a mărturiei creștine azi*, Editura Athena, București, 1996.
- *Misiune și Responsabilitate creștină*, Coordonator Nifon Mihăiță, ASA, București, 2007;
- PETRARU, Gheorghe, *Misiologie Ortodoxă*, vol. I, Editura Panfilius, Iași, 2002;
- PETRARU, Gheorghe, *Teologie Fundamentală și Misionară. Ecumenism*, Ed. Performantica, Iași, 2006;
- BRIA, Ion, *Ortodoxia în Europa. Locul spiritualității române*, Ed. Mitropoliei Moldovei și Bucovinei, Iași, 1995;
- BRIA, Ion, *Destinul Ortodoxiei*, Ed. IBMBOR, București, 1989;
- BRIA, Ion, *Mărturia creștină în Biserica Ortodoxă*, în „Glasul Bisericii”, nr. 1982;
- POPA, Gheorghe, *Comuniune și înnoire spirituală în contextual lumii moderne*, Ed. Trinitas, Iași, 2000;
- HAUGHT John, *Știință și religie - de la conflict la dialog*, trad. de Magda Stavinski, Ed. XXI: Eonul dogmatic, București, 2002.

4. Coordonator : **Emil JURCAN, prof.univ.**
Specializarea: **Istoria și filozofia religiilor**

Tematica:

1. Islamul – o provocare religioasă pentru teologul creștin;
2. Religiile orientale ca mesaj și provocare pentru lumea creștină;
3. Elemente de teologie comparată pe marginea ideilor doctrinare: Mesianismul în religiile lumii;
4. Elemente de teologie comparată pe marginea ideilor doctrinare: Soteriologia în marile religii;
5. Elemente de teologie comparată pe marginea ideilor doctrinare: femeia în marile religii și provocarea feministă;

6. Elemente de teologie comparată pe marginea ideilor doctrinare: elemente de antropologie religioasă;
7. Sistemele yoga și noțiunea de maestru spiritual. O analiză creștină.

Bibliografie orientativă:

- CULIANU, Ioan-Petru și Mircea Eliade, *Dicționar al religiilor*, Edit. Humanitas, București, 1993;
- DELUMEAU, Jean, (editor), “Religiile lumii”, trad. Bogdan Budeș, Edit. Humanitas, București, 1996;
- ELIADE, Mircea, *Istoria credințelor și ideilor religioase*, vol. I-III, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1981-88;
- EVDOKIMOV, Paul, *Taina Iubirii. Sfințenia unirii conjugale în lumina tradiției ortodoxe*, trad. Gabriela Moldoveanu, Editura Christiana, București, 1994;
- JURCAN, Emil, *Duhul Sfânt și provocările contemporaneității*, Edit. Reîntregirea, Alba Iulia, 1999;
- JURCAN, Emil, *Femeia în marile religii și teologia feministă ca provocare a lumii contemporane*, Edit. Reîntregirea, Alba Iulia, 2003;
- JURCAN, Emil, *Maestrul oriental și duhovnicul creștin*, Edit. Reîntregirea, Alba Iulia, 2002;
- JURCAN, Emil, *Lumea religioasă veche. Mesaje antice despre revelația pierdută*, Edit. Reîntregirea Alba Iulia, 2003;
- JURCAN, Emil, *Lumea religioasă contemporană. Evoluție și problematizare*, Edit. Reîntregirea, Alba Iulia, 2004;
- JURCAN, Emil, *Satanismul în cadrul ocultismului. O analiză creștină*, Edit. Reîntregirea, Alba Iulia, 2008;
- VALEA, Ernest *Creștinismul și spiritualitatea indiană*, Editura Ariel, Timișoara, 1996;
- VASILESCU, Emilian, *Istoria credințelor și a ideilor religioase*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1982;
- ZIZIOULAS, Ioannis, *Ființa ecclesială*, trad. Aurel Nae, Edit. Bizantină, București, 1996;
- ARMSTRONG, Karen, *Islamul – o scurtă istorie*, trad. Claudiu Vereș, ED. Idea Design & Print, Cluj-Napoca, 2002;
- HÂRLĂOANU, Alfred, *Istoria universală a poporului evreu*, Edit. Zarkony Ltd., București, 1992;
- HUNTINGTON, Samuel P., *Ciocnirea civilizațiilor și refacerea ordinii mondiale*, trad. Radu Carp, Editura Antet, Filipeștii de Târg, jud. Prahova;
- *Marile Religii*, Philippe Gaudin (coord.), Edit. Orizonturi și Lider, București, 1995.

5. Coordonator : **Daniel MUNTEANU, prof.univ.**
Specializarea: **Bioetica și spiritualitatea ortodoxă**

Tematica:

1. **Bioetica Ortodoxă și impactul ei în societate**
2. **Răspunsul Bisericii Ortodoxe la provocările biotehnologiilor contemporane.**
3. **Probleme etice ale manipulării genetice**
4. **Sacralitatea vieții și demnitatea embrionului uman**
5. **Ecoteologia-dimensiunea liturgică și cosmică a spiritualității ortodoxe**
6. ***Homo eucharisticus* – soteriologia ortodoxă ca ecologie a sfințirii**
7. **Theosis și aspectul terapeutic al mântuirii**

Bibliografie orientativă:

- MUNTEANU, Daniel, *Pe urmele iubirii. Contribuții trinitare la o cultură a comunicării sfințitoare*, Editura Bibliotheca, Târgoviște 2013;
- MUNTEANU, Daniel, *Etica fericirii și caligrafia interioară*, Editura Doxologia, Iași, 2022
- MUNTEANU, Daniel, *Homo eucharisticus – die anthropologische und kosmische Dimension der Eucharistie*, in: IJOT 2:3, 2011, <http://orthodox-theology.com/media/PDF/IJOT3-2011/Munteanu-Eucharistie.pdf>

- LAZĂR, Cosmin, The Dignity of the Human Embryo in the Anthropology of Saint Maximus the Confessor, <https://www.orthodox-theology.com/media/PDF/2.2020/CosminLazar.pdf>
- CERNAT, Petru, Identitatea embrionului uman din perspectivă teologică și bioetică, teză de doctorat, Editura Doxologia, Iași, 2022;
- BRECK, John; BRECK, Lyn, *Trepte pe calea vieții: o viziune ortodoxă asupra bioeticii*, Edit. Sophia, București 2007;
- ENGELHARDT jr., H. Tristram, *Fundamentele bioeticii crestine. Perspectiva ortodoxă*, Deisis, Sibiu 2005.
- BRECK, John, *Darul sacru al vietii. Tratat de bioetică*, Editia a III-a, Patmos, Cluj-Napoca 2007;
- MOLTSMANN, Jürgen, *Dumnezeu in creație. O perspectivă ecologică asupra creației*, Alba-Iulia 2007, Editori Pr. Emil Jurcan, Jan Nicolae;
- MOLTSMANN, Jürgen, *Treimea și împărăția lui Dumnezeu. Contribuții la învățătura trinitara despre Dumnezeu*, Alba-Iulia 2003, trad. Daniel Munteanu;
- LARCHET, Jean-Claude, *Teologia bolii*, Oastea Domnului, Sibiu 2005 sau 1997;
- MANTZARIDIS, I. Georgios, *Morala creștină: Omul și Dumnezeu. Omul și semenul. Poziționări și perspective existențiale și bioetice*, vol. 2, Edit. Bizantină, București 2006;
- CRAINIC, Nichifor, *Sfințenia – împlinirea umanului*, Iași, 1993;
- IRINEU POP Bistrițeanul, *Curs de bioetică*, Edit. Renașterea, Cluj-Napoca, 2005;
- STĂNILOAE, Dumitru, *Ascetica și Mistica Bisericii Ortodoxe*, Edit. Institutului Biblic, București, 2002;
- STĂNILOAE, Dumitru, *Spiritualitate și comuniune în Liturgia Ortodoxă*, Editura Mitropoliei Olteniei, Craiova 1986;
- LOSSKY, Vladimir, *Teologia Mistică a Bisericii de Răsărit*, Anastasia, București, 1990;

6. Coordonator Dumitru A. VANCA, prof.univ.
Specializarea: Teologie liturgică

Tematica:

1. Istoria liturghiei românești

- 8. Teologia și practica Euharistică în Țările Române:** evoluție, influențe monastice și interconfesionale
- 9. Temă propusă de candidat** [astfel de teme trebuie să vizeze teme inedite de cercetare sau care pot aduce o schimbare radicală a cunoașterii sau a înțelegerii unor aspecte din domeniul teologiei liturgice]

Bibliografie orientativă:

- *Molităvnic, Bălgrad 1689-2009*, ediție îngrijită, studiu introductiv și glosar de Ana Dumitran, Alin-Mihai Gherman și Dumitru A. Vanca, Alba Iulia, Alba Iulia, Edit. Reîntregirea 2010;
- PAVEL, Eugen, *Carte și tipar la Bălgrad (1567-1702)*, Cluj-Napoca, Edit. Clusium, 2001;
- QARAMAH, Mihail K. „Rugați-vă neîncetat” (1 Tes. 5,17). *O istorie a Ceasurilor mici din ritul bizantin*, Alba Iulia, Edit. Reîntregirea, 2022;
- VANCA, Dumitru A., *Paradigme liturgice în sec. 17. Ioan Zoba din Vinț și evoluția liturghiei românești*, Alba Iulia, Edit. Reîntregirea, 2016;
- VANCA, Dumitru A., *Rânduiala Diaconstvelor. Liturgia creștinilor ardeleni în sec. XVII*, Alba Iulia, Edit. Reîntregirea, 2009;
- VANCA, Dumitru A., „Antecedentele unității românilor. Aportul edițiilor liturgice bălgrădene la formarea normelor limbii literare: Molitfelnicul lui Ioan Zoba ca sursă a Molitfelnicului lui Antim Ivireanul”, în *Centenarul unirii românilor și Europa de azi. Religie și geopolitică*, vol.1, Referatele Simpozionului Internațional de Teologie, Știință și Arte, „Centenarul unirii românilor și Europa de azi. Religie și geopolitică”, Alba Iulia, 14-15 Mai 2018, p. 353-369.

7. Coordonator : **Domin ADAM, prof.univ.**
Specializarea: **Muzică bisericească și ritual**

Tematica:

2. Istoria cântării bisericești; cântarea în Biserica Ortodoxă Română; glasurile bisericești;
10. Muzica bisericească monodică în Arhiepiscopia Alba Iuliei:
  - i. **Școli, tipărituri și dascăli de muzică bisericească;**
  - ii. **Învățământul muzical bisericesc din Mitropolia Ardealului;**
11. Muzica bizantină pe teritoriul României până în secolul al XVIII-lea. Învățământul muzical psaltic până la reforma lui Hrisant de Madith;
12. Personalități marcante ale muzicii românești de tip bizantin de pe teritoriul României de la sfârșitul sec. XVIII până la începutul sec. XIX;
13. Priceasna și chinonicul;
14. Cântările Vecerniei, Utreniei, Axioane și cântări calofonice;
15. Genurile muzicii bizantine- recitativ, irmologic, stihiraric și papadic

Bibliografie:

- *** *Anastasimatarul uniformizat-Utrenierul*, București, EIBMBOR, 2004;
- *** *Anastasimatarul uniformizat-Vecernierul*, București, EIBMBOR, 2002;
- *** *Cântările Sfintei Liturghii și alte cântări bisericești*, București, EIBMBOR, 1999;
- ADAM, Domin, *Culegere de pricesne și colinde-cu un studiu introductiv*, Alba Iulia, editura Reîntregirea, 2011;
- ADAM, Domin, *Cultura muzicală bisericească în eparhia Alba Iuliei*, Alba Iulia, Editura AEternitas, 2003;
- BARBU-BUCUR, Sebastian, *Cultura muzicală de tradiție bizantină pe teritoriul României în sec. XVIII și începutul sec. XIX și aportul original al culturii autohtone*, București, Editura Muzicală, 1989;
- GHEORGHÎĂ, Nicolae, *Chinonicul duminical în perioada post-bizantină*, București, Editura Sofia, 2009;
- GIULEANU, Victor, *Melodica bizantină*, București, Editura Muzicală, 1981;
- GRĂJDIAN, Vasile, *Elemente de cântare bisericească și tipic*, Sibiu, Editura Universității Lucian Blaga, 2002;
- STANCIU, Vasile, *Muzica bisericească ortodoxă din Transilvania, Cluj-Napoca*, Editura Presa Universitară, 1996.

8. Coordonator : **Jan NICOLAE, prof.univ.**
Specializarea: **Omiletică și Catehetică**

Tematica :

1. Structura catehetică a inițierii creștine;
2. Cateheza mistagogică și liturgică;
3. Locul firesc al omiliei în cadrul celebrării liturgice;
4. Modele omiletice patristice: Sf. Andrei Criteanul.

Bibliografie orientativă:

- BOTEZAN, Florin, *Sfânta Liturghie, cateheză desăvârșită*, Edit. Reîntregirea, Alba Iulia, 2017.
- DANIELOU, Jean, *Istoria catehezei paleocreștine*, în Logos. Rev. de pastorală catehetică, Alba Iulia, 2007;
- GAVRILYUK, Paul, *Cateheză și catehumenat în primele veacuri ale Bisericii*, Edit. Doxologia, Iași, 2018
- GORDON, Vasile *et alii*, *Omiletica*, București, 2015.
- NICOLAE, Jan, *Nașterea Domnului oglindită în predica patristică*, Edit. Reîntregirea/Edit. Felicitas, Alba Iulia/Stokholm, 2018.
- SF. ANDREI CRITEANUL, *Maica Domnului, cununa frumuseții*, Edit. Doxologia, Iași, 2023

9. Coordonator : **Marian VÎLCIU, prof.univ.**
Specializarea: **Teologie liturgică**

Tematica:

1. **Rânduiala tunderii în monahism – istorie, teologie și actualitate**
2. **Rânduielele funebre în riturile creștine**
3. Temă propusă de candidat [astfel de teme trebuie să vizeze teme inedite de cercetare sau care pot aduce o schimbare radicală a cunoașterii sau a înțelegerii unor aspecte din domeniul teologiei liturgice]

Bibliografie orientativă:

- ALEXA, Nicolae, „*Temeiuri dogmatice al rugăciunii pentru cei morți*”, în *Studii Teologice, Nr. 30 (1-2)/1978*;
- DELUMEAU, J., (ed.), *Religiile lumii*, trad. Bogdan Budeș, București, Edit. Humanitas, 1996;
- ELIADE, Mircea, *Istoria credințelor și ideilor religioase*, vol. I-III, București, Edit. Științifică și Enciclopedică, 1981-88;
- FOUNDULIS, Ioannis, *Dialoguri liturgice*, vol. 1-4, București, Edit. Bizantină, 2008-2012;
- FLOCA, Ioan N., *Canoanele Bisericii Ortodoxe, traducere și comentarii*, Sibiu, Edit. Andreiană, 2005;
- ICĂ, Ioan I., *Mărturisirea de credință a lui Mitrofan Kritopulos, însemnătatea ei istorică dogmatică și ecumenistă*, Teză de doctorat, în *Mitropolia Ardealului*, nr. 33(3-4)/1973;
- ICĂ, Ioan I, *De la Dionisie Areopagitul la Simeon al Tesalonicului – integral comentariilor liturgice bizantine*, Sibiu, Edit. Deisis, 2011;
- *** *Molitfelnic*, București Editura IBMBOR, 1998;
- NECULA, Nicolae D., *Tradiție și înnoire în slujirea liturgică*, vol. 1-2, Edit. Episcopiei Dunării de Jos, Galați, 1996, 2001; vol. 3, București, Edit. IBMBOR, 2004; vol.4, București, Edit. Cuvântul vieții, 2010;
- *** *Rânduielele vieții monahale*, București, Edit. Sophia, 2001;
- Sfântul SIMEON al Tesalonicului, *Tratat asupra tuturor dogmelor credinței noastre ortodoxe după principii puse de Domnul nostru Iisus Hristos și urmașii Săi*, vol. I și II, Suceava, Edit. Arhiepiscopiei Sucevei și Rădăuților, 2002-2003;
- SCRIMA, André, *Despre isihasm*, București, Edit. Humanitas, 2003;
- UNGUREANU, Mihail Adeodatus, *Ritualul ortodox al înmormântării pe înțelesul tuturor*, Iași, Edit. Doxologia, 2011;
- Sfântul VASILE cel Mare, *Constituțiile ascetice*, București, Edit. IBMBOR, 1989;

- VASILESCU, Emilian, *Istoria credințelor și a ideilor religioase*, București, Edit. IBMBOR, 1982.

10. Coordonator : **Ștefan FLOREA, prof.univ.**

Specializarea: **Teologie morală și bioetică creștină**

Tematica:

1. Drepturile omului - o noua forma de religiozitate seculara contemporana.
2. **Chipul lui Dumnezeu din om, ca fundament antropologic al moralei creștine.**
3. Temă propusă de candidat [**astfel de teme trebuie să vizeze teme inedite de cercetare sau care pot aduce o schimbare radicală a cunoașterii sau a înțelegerii unor aspecte din domeniul teologiei morale**]

Bibliografie orientativă:

- CROUZEL, Henry, *Origen*, Sibiu, Edit. Deisis, 1999;
- ENGELHARDT, Tristram H., *Fundamentele bioeticii crestine. Perspectivă ortodoxă*, Sibiu, Deisis, 2005;
- IEROTHEOS, Mitropolit, *Dogmatica empirică*, vol. I-II, Iași, Edit. Doxologia, 2014-2017;
- IRINEU, Slătineanul, *Omul – ființă spre îndumnezeire*, Alba Iulia, Edit. Reîntregirea, 2000;
- LARCHET, Jean-Claude, *Sfârșit creștinesc vieții noastre, fără durere, neînfruntat, în pace...*, București, Edit. Basilica, 2012;
- LARCHET, Jean-Claude, *Tradiția Ortodoxă despre viața după moarte*, București, Edit. Sophia, 2006;
- LOSSKY, Vladimir, *Teologia mistică a Bisericii de Răsărit*, București, Edit. Anastasia, 1993;
- LOUTH, Andrew, *Originile tradiției mistice creștine*, Sibiu, Edit. Deisis, 2002;
- MANTZARIDIS, Georgios, *Morala creștină*, vol. II, București, Edit. Bizantină, 2006;
- MATSOUKAS, Nikos, *Introducere în gnoseologia teologică*, București, Edit. Bizantină, 2001;
- MATSOUKAS, Nikos, *Teologia Dogmatică și Simbolică*, vol. II, București, Edit. Bizantină, 2006;
- MEREDITH, Andrew, *Capadocienii*, București, Edit. Sophia, 2008;
- MLADIN, Nicolae; Bucevschi, Orest; Pavel, Constantin; Zăgrean, Ioan, *Teologia morală ortodoxă*, manual pentru facultățile de teologie, vol. 1-2, Alba-Iulia, Edit. Reîntregirea, 2003;
- MORESCHINI, C și Norelli, E, *Istoria literaturii creștine vechi*, vol. I-III, Iași, Edit. Polirom, 2013
- NECTARIE de la Eghina, *Morala creștină*, Iași, Edit. Doxologia, 2013;
- PANAYOTIS, Nellis, *Omul – animal îndumnezeit*, Sibiu, Edit. Deisis, 1994;
- POPOVICI, Iustin, *Dogmatica Bisericii Ortodoxe*, vol. I, Iași, Edit. Doxologia, 2017;
- RĂDUCĂ, Vasile, *Antropologia Sfântului Grigorie de Nyssa*, București, Edit. EIBMBOR, 1996;
- SPIDLIK, Thomas, *Spiritualitatea Răsăritului creștin*, vol. I-III, Sibiu, Edit. Deisis, 1997-1998;
- STĂNILOAE, Dumitru, *Spiritualitatea ortodoxă. Ascetica și mistica*, București, Edit. EIBMBOR, 1992;
- ȘTEFAN, Florea, *Dezvoltarea teologică a Tradiției*, ed. a II-a, Târgoviște, Edit. Bibliotheca, 2016.
- ȘTEFAN, Florea, *Între filosofie și mistică*, ed. a II-a, Târgoviște, Edit. Bibliotheca, 2015.
- ȘTEFAN, Florea, *O etică pentru secolul XX. Principii etice pentru o civilizație a iubirii*, Târgoviște, Valahia University Press, 2009;
- ȘTEFAN, Florea, *Spiritualitate și desăvârșire la Sfântul Grigorie de Nyssa*, ed. a II-a, Târgoviște, Edit. Bibliotheca, 2016;
- ȘTEFAN, Florea, *Familia-O perspective morala contemporana*, Târgoviște, Edit. Bibliotheca, 2018.

11. Coordonator : **Ovidiu F. PANAITÉ, prof. dr**
Specializarea: **Istoria bisericească universală, teologie politică**

Tematica:

1. Teologia trinitară și hristologică în preocupările Sfinților Părinți și ale celor șapte Sinoade Ecumenice
2. **Paradigme de teologie politică (teologie politică creștină, teologie politică comparată, alte tipuri de teologii politice)**
3. Temă propusă de candidat [astfel de teme trebuie să vizeze teme inedite de cercetare sau care pot aduce o schimbare a cunoașterii sau a înțelegerii unor aspecte din domeniul teologiei istorice sau al teologiei politice]
4. **Continuitatea și creșterea teologiei patristice și a învățaturii dogmatice a Bisericii:**
  - 1.1. Patrologia și periodizarea ei;
  - 1.2. Creșterea conținutului dogmatic al învățaturii Bisericii;
  - 1.3. Raportul dintre teologia academică și teologia empirică.
5. **Actualitatea învățăturilor Sfinților Părinți:**
  - a. Mesaje ale Sfinților Trei Ierarhi Vasile cel Mare, Grigorie Teologul și Ioan Gură de Aur pentru lumea contemporană;
  - b. Repere ale învățaturii Sfântului Maxim Mărturisitorul pentru lumea contemporană;
  - c. Figuri de Sfinți Părinți contemporani.

Bibliografie orientativă:

- Nicolae Chifăr, *Istoria creștinismului*, vol. 2 (Trinitas, 2002), vol. 3 (Trinitas, 2002), Iași, Trinitas.
- Ioan G. Coman, *Și Cuvântul trup S-a făcut*, Timișoara, Editura Mitropoliei Banatului, 1993.
- Paul L. Gavrilyuk, *Pătimirea Dumnezeuului nepătimitor, dialecticile gândirii patristice*, Iași, Doxologia, 2013.
- Christoph Schönborn, *Die Christus-Ikone. Eine theologische Hinführung*, Novalis Verlag, 1984, traducere în limba română *Icoana lui Hristos, o introducere teologică*, București, Anastasia, 1996.
- Ovidiu Panaite, *Teologia politică în timpul dinastiei constantiniene*, Felicitas Publishing House, Stockholm, Suedia, 2019.
- Adrian Gabor, *Biserica și Statul în primele patru secole*, Editura Sophia, București, 2003.
- „Political Theologies in Orthodox Christianity: Common Challenges – Divergent“, 06-15-2017, Kristina Stoeckl, Ingeborg Gabriel, Aristotle Papanikolaou eds, ed. T&T Clark, London, UK ; New York, NY, USA : Bloomsbury T&T Clark, an imprint of Bloomsbury Publishing.
- John Behr, *Drumul spre Niceea*, vol. 1, Sophia, București, 2004.
- Alexander Schmemmann, *Bizantine Theocracy and the Orthodox Church*, în „Saint Vladimir's Seminary Quaterly” 1, nr. 2, 1953, pp. 5-22
- Charles Matson Odahl, *Constantine and the Christian Empire*, Harvard College, 2003, traducere în limba română de Mihaela Pop, *Constantin și Imperiul creștin*, Edit. Bic All, București, 2006
- COMAN, Pr. Prof. Ioan G., *Scriitori bisericești din epoca străromână*, Col. Biblioteca Teologică, nr. 1, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1979.
- CROITORU, Ion I., *Ortodoxia și Apusul în tradiția spirituală a românilor. Unitatea Ortodoxiei și apărarea credinței ortodoxe în fața propagandei protestante din secolul al XVII-lea*, vol. I-II, Editura Cetatea de Scaun, Târgoviște, 2012; pentru limba greacă vezi: IDEM, *Ὁρθοδοξία καὶ Δύση στὴν πνευματικὴ παράδοση τῶν Ρουμάνων. Ἡ ἐνότητα τῆς*

- Ὁρθοδοξίας καὶ ἡ ὑπεράσπιση τῆς ὀρθόδοξης πίστεως ἔναντι τῆς προτεσταντικῆς προπαγάνδας κατὰ τὸν ΙΖ' αἰώνα*, τόμ. Α' -Β', Ἐκδόσεις Ἀθ. Σταμούλης, Ἀθήνα, 2011.
- IDEM, „Patristic and Neopatristic Theology? Periods of Patrology in the Church Life”, în *Icoana credinței. International Journal of Interdisciplinary Scientific Research* 10/5 (June 2019), pp. 79-96; pentru varianta în limba română a textului vezi: „Teologie patristică și neopatristică? Perioadele Patrologiei în viața Bisericii”, în *Revista Românească de Studii Axiologice* 1/1 (ianuarie 2020), pp. 44-60.
  - IDEM, „Problematizări privind creșterea învățaturii dogmatice în lumea ortodoxă contemporană”, în Universitatea Ovidius, Facultatea de Teologie *Sfântul Andrei, Tradiția și continuitate în teologia tomitană. Două decenii de învățământ teologic universitar la Constanța. 1992-2012. Simpozion Internațional (2012, Constanța)*, Editura Arhiepiscopiei Tomisului, Constanța, 2012/2013, pp. 204-223; pentru variante în limbile engleză și greacă vezi: „The Growth of the Dogmatic Teaching in the Contemporary Orthodox World. Questions and Problematizations”, în *International Journal of Orthodox Theology* 6/1 (2015), pp. 165-204; „Understanding the Development of Dogmatic Teaching in the Contemporary Orthodox World”, în International Association of Orthodox Dogmatic Theologians in partnership with Orthodox Theological Faculty of Arad, *Dogma and Terminology in the Orthodox Tradition Today. 4th International Symposium of Orthodox Dogmatic Theology, Sofia, 22-25 September, 2013*, Editors: Ioan Tulcan, Peter Bouteneff, Michel Stavrou, Astra Museum, Sibiu, 2015, pp. 128-140; „Προβληματισμοὶ ὡς πρὸς τὴν αὐξηση τῆς δογματικῆς διδασκαλίας στὸν σύγχρονο ὀρθόδοξο κόσμο”, în *Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς 853 (Ἀπρίλιος-Ἰούνιος 2016)*, pp. 48-85.
  - IDEM, „Teologia academică și teologia empirică în Biserica Ortodoxă. Congruențe și diferențe”, în Pr. Ion Vicovan, Pr. Paul-Cezar Hârlăoanu, Emilian-Iustinian Roman (editori), *Teologia academică și responsabilitatea ei în misiunea Bisericii*, Colecția Episteme 22, Editura Doxologia, Iași, 2016, pp. 175-190.
  - IDEM, „Empirical theology, the only dynamic reality vitalizing the synergy between academic theology and the Church mission in the contemporary society”, în *Icoana credinței. International Journal of Interdisciplinary Scientific Research* 9/5 (January 2019), pp. 54-71; pentru varianta textului în limba română vezi: „**Teologia empirică, singura realitate dinamică și vitalizatoare a sinergiei dintre teologia academică și misiunea Bisericii în societatea contemporană**”, în *Orthodoxia* 11/1 (2019), seria a II-a, pp. 26-47.
  - IDEM, „Guideposts for Contemporary World in Saint Maximus the Confessor’s Teaching”, în *Orientalia Patristica V/2018 (Papers of the International Patristic Symposium, April 23-27, 2018)*, Didahia Severin Publishing, Drobeta-Turnu-Severin, 2019, pp. 137-165; „Repere pentru lumea contemporană din învățătura Sfântului Maxim Mărturisitorul”, în *op. cit.*, pp. 425-452.
  - IDEM, „Mesaje ale Sfinților Trei Ierarhi Vasile cel Mare, Grigorie Teologul și Ioan Gură de Aur pentru lumea contemporană”, în *Almanah bisericesc. Teologie, cultură, istorie, misiune creștină, 2019*, Editura Arhiepiscopiei Târgoviștei, Târgoviște, 2018, pp. 201-225; pentru varianta în limba engleză vezi: «Messages of the Three Holy Hierarchs Basil the Great, Gregory the Theologian, and John Chrysostom for the contemporary world», în *Icoana credinței. International Journal of Interdisciplinary Scientific Research* 12/6 (June 2020), pp. 37-56.
  - FELMY, Karl Christian, *Dogmatica experienței ecleziale. Înnoirea teologiei ortodoxe contemporane*, introducere și traducere de pr. prof. dr. Ioan Ică, Editura Deisis, Sibiu, 1999.
  - *Filocalia sau culegere din scrierile Sfinților Părinți care arată cum se poate omul curăți, lumina și desăvârși*, trad. de Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, I-IV, Sibiu, 1946-1948; vol. V-XII, București, 1975-1991.
  - FLOROVSKY, Georges, *Sensul ascezei creștine. Curs de Patrologie*, Editura Patmos, Cluj-Napoca, 2009.

- MARTZELOS, Georgios, *Sfinții Părinți și problematica teologică*, traducere de Pr. Cristian-Emil Chivu, studiu introductiv de arhid. dr. Gheorghe V. Holbea, Editura Bizantină, București, 2000.
- MORESCHINI, Claudio / NORELLI, Enrico, *Istoria literaturii creștine vechi grecești și latine*, vol. I, *De la Apostolul Pavel la Constantin cel Mare*, traducere de Hanibal Stănciulescu și Gabriela Sauciu, Editura Polirom, Iași, 2001; vol. II/1, *De la Conciliul de la Niceea la începuturile Evului Mediu*, Editura Polirom, Iași, 2004; vol. II/2, *De la Conciliul de la Niceea la începuturile Evului Mediu*, traducere de Hanibal Stănciulescu, Editura Polirom, Iași, 2004.
- MORESCHINI, Claudio, *Istoria filosofiei patristice*, Editura Polirom, Iași, 2009.
- PELIKAN, Jaroslav, *Tradiția creștină. O istorie a dezvoltării doctrinei I. Nașterea tradiției universale (100-600)*, traducere de Silvia Palade, Editura Polirom, Iași, 2004; *II. Spiritul creștinătății răsăritene (600-1700)*, traducere și note de Pr. Prof. Nicolae Buga, Editura Polirom, Iași, 2005; *III. Evoluția teologiei medievale (600-1300)*, traducere de Silvia Palade, Editura Polirom, Iași, 2006; *IV. Reformarea Bisericii și a dogmei (1300-1700)*, traducere de Silvia Palade și Mihai-Silviu Chirilă, Editura Polirom, Iași, 2006; *V. Doctrina creștină și cultura modernă (de la 1700)*, traducere și note de Mihai-Silviu Chirilă, Editura Polirom, Iași, 2008.
- se vor consulta colecții relevante: J.P.Migne, P.S.B., Sources Chretiennes etc.
- se vor utiliza diverse surse de informare (baze de date, arhive etc.) în vederea facilitării accesului la informație și creșterii calității produselor cercetării

12. Coordonator: **Ion I. CROITORU (alias Ion Marian CROITORU), prof. univ.**

Specializarea: **Patrologie, Istoria dogmelor, Simbolică / Teologie fundamentală**

Descriere examen: 1. **Interviu** (a) pentru clarificarea preocupărilor științifice și parcursul academic al candidatului; (b) pentru identificarea nivelului de cunoștințe privind tematica la disciplina de specialitate;

2. **Prezentarea proiectului de cercetare**

(candidații pot aduce cu ei copii ale studiilor, articolelor sau ale comunicărilor publicate).

Tematica:

1. Continuitatea și creșterea teologiei patristice și a învățaturii dogmatice a Bisericii:

- 1.1. Patrologia și periodizarea ei;
- 1.2. Creșterea conținutului dogmatic al învățaturii Bisericii;
- 1.3. Raportul dintre teologia academică și teologia empirică.

2. Actualitatea învățăturilor Sfinților Părinți:

- 1.4. Mesaje ale Sfinților Trei Ierarhi Vasile cel Mare, Grigorie Teologul și Ioan Gură de Aur pentru lumea contemporană;
- 1.5. Repere ale învățaturii Sfântului Maxim Mărturisitorul pentru lumea contemporană;
- 1.6. Figuri de Sfinți Părinți contemporani.

3. Temă propusă de candidat (menită să elucideze aspecte din Patrologie, Istoria dogmelor și Teologie sistematică).

Bibliografie orientativă:

- COMAN, Pr. Prof. Ioan G., *Scriitori bisericești din epoca străromână*, Col. Biblioteca Teologică, nr. 1, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1979.
- CROITORU, Ion I., *Ortodoxia și Apusul în tradiția spirituală a românilor. Unitatea Ortodoxiei și apărarea credinței ortodoxe în fața propagandei protestante din secolul al XVII-lea*, vol. I-II, Editura Cetatea de Scaun, Târgoviște, 2012; pentru limba greacă vezi: IDEM, *Ἐκδόσεις καὶ Δύση στὴν πνευματικὴ παράδοση τῶν Ρουμάνων. Ἡ ἐνότητα τῆς Ὀρθοδοξίας καὶ ἡ ὑπεράσπιση τῆς ὀρθόδοξης πίστεως ἐναντι τῆς προτεσταντικῆς προπαγάνδας κατὰ τὸν ΙΖ' αἰῶνα*, τόμ. Α'-Β', Ἐκδόσεις Ἀθ. Σταμούλης, Ἀθήνα, 2011.

- IDEM, „Patristic and Neopatristic Theology? Periods of Patrology in the Church Life”, în *Icoana credinței. International Journal of Interdisciplinary Scientific Research* 10/5 (June 2019), pp. 79-96; pentru varianta în limba română a textului vezi: „Teologie patristică și neopatristică? Perioadele Patrologiei în viața Bisericii”, în *Revista Românească de Studii Axiologice* 1/1 (ianuarie 2020), pp. 44-60.
- IDEM, „Problematizări privind creșterea învățaturii dogmatice în lumea ortodoxă contemporană”, în Universitatea Ovidius, Facultatea de Teologie *Sfântul Andrei, Tradiția și continuitate în teologia tomitană. Două decenii de învățământ teologic universitar la Constanța. 1992-2012. Simpozion Internațional (2012, Constanța)*, Editura Arhiepiscopiei Tomisului, Constanța, 2012/2013, pp. 204-223; pentru variante în limbile engleză și greacă vezi: „The Growth of the Dogmatic Teaching in the Contemporary Orthodox World. Questions and Problematizations”, în *International Journal of Orthodox Theology* 6/1 (2015), pp. 165-204; „Understanding the Development of Dogmatic Teaching in the Contemporary Orthodox World”, în International Association of Orthodox Dogmatic Theologians in partnership with Orthodox Theological Faculty of Arad, *Dogma and Terminology in the Orthodox Tradition Today. 4th International Symposium of Orthodox Dogmatic Theology, Sofia, 22-25 September, 2013*, Editors: Ioan Tulcan, Peter Bouteneff, Michel Stavrou, Astra Museum, Sibiu, 2015, pp. 128-140; „Προβληματισμοί ως προς την αύξηση της δογματικής διδασκαλίας στον σύγχρονο ὀρθόδοξο κόσμο”, în *Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς* 853 (Ἀπρίλιος-Ἰούνιος 2016), pp. 48-85.
- IDEM, „Teologia academică și teologia empirică în Biserica Ortodoxă. Congruențe și diferențe”, în Pr. Ion Vicovan, Pr. Paul-Cezar Hârlăoanu, Emilian-Iustinian Roman (editori), *Teologia academică și responsabilitatea ei în misiunea Bisericii*, Colecția Episteme 22, Editura Doxologia, Iași, 2016, pp. 175-190.
- IDEM, „Empirical theology, the only dynamic reality vitalizing the synergy between academic theology and the Church mission in the contemporary society”, în *Icoana credinței. International Journal of Interdisciplinary Scientific Research* 9/5 (January 2019), pp. 54-71; pentru varianta textului în limba română vezi: „Teologia empirică, singura realitate dinamică și vitalizatoare a sinergiei dintre teologia academică și misiunea Bisericii în societatea contemporană”, în *Orthodoxia* 11/1 (2019), seria a II-a, pp. 26-47.
- IDEM, „Guideposts for Contemporary World in Saint Maximus the Confessor’s Teaching”, în *Orientalia Patristica* V/2018 (*Papers of the International Patristic Symposium, April 23-27, 2018*), Didahia Severin Publishing, Drobeta-Turnu-Severin, 2019, pp. 137-165; „Repere pentru lumea contemporană din învățătura Sfântului Maxim Mărturisitorul”, în *op. cit.*, pp. 425-452.
- IDEM, „Mesaje ale Sfinților Trei Ierarhi Vasile cel Mare, Grigorie Teologul și Ioan Gură de Aur pentru lumea contemporană”, în *Almanah bisericesc. Teologie, cultură, istorie, misiune creștină, 2019*, Editura Arhiepiscopiei Târgoviștei, Târgoviște, 2018, pp. 201-225; pentru varianta în limba engleză vezi: «Messages of the Three Holy Hierarchs Basil the Great, Gregory the Theologian, and John Chrysostom for the contemporary world», în *Icoana credinței. International Journal of Interdisciplinary Scientific Research* 12/6 (June 2020), pp. 37-56.
- FELMY, Karl Christian, *Dogmatica experienței ecleziale. Înnoirea teologiei ortodoxe contemporane*, introducere și traducere de pr. prof. dr. Ioan Ică, Editura Deisis, Sibiu, 1999.
- *Filocalia sau culegere din scrierile Sfinților Părinți care arată cum se poate omul curăți, lumina și desăvârși*, trad. de Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, I-IV, Sibiu, 1946-1948; vol. V-XII, București, 1975-1991.
- FLOROVSKY, Georges, *Sensul ascezei creștine. Curs de Patrologie*, Editura Patmos, Cluj-Napoca, 2009.

- HOVORUN, Fr. Cyril „Patristics after New-Patristics”, în *A Celebration of Living Theology. A Festschrift in Honour of Andrew Louth*, edited by Justin A. Mihoc and Leonard Aldea, Edition Bloomsbury, London, 2014, pp. 205-213.
- MARTZELOS, Georgios, *Sfinții Părinți și problematica teologică*, traducere de Pr. Cristian-Emil Chivu, studiu introductiv de arhid. dr. Gheorghe V. Holbea, Editura Bizantină, București, 2000.
- MORESCHINI, Claudio / NORELLI, Enrico, *Istoria literaturii creștine vechi grecești și latine*, vol. I, *De la Apostolul Pavel la Constantin cel Mare*, traducere de Hanibal Stănciulescu și Gabriela Sauciu, Editura Polirom, Iași, 2001; vol. II/1, *De la Conciliul de la Niceea la începuturile Evului Mediu*, Editura Polirom, Iași, 2004; vol. II/2, *De la Conciliul de la Niceea la începuturile Evului Mediu*, traducere de Hanibal Stănciulescu, Editura Polirom, Iași, 2004.
- MORESCHINI, Claudio, *Istoria filosofiei patristice*, Editura Polirom, Iași, 2009.
- PELIKAN, Jaroslav, *Tradiția creștină. O istorie a dezvoltării doctrinei I. Nașterea tradiției universale (100-600)*, traducere de Silvia Palade, Editura Polirom, Iași, 2004; *II. Spiritul creștinătății răsăritene (600-1700)*, traducere și note de Pr. Prof. Nicolae Buga, Editura Polirom, Iași, 2005; *III. Evoluția teologiei medievale (600-1300)*, traducere de Silvia Palade, Editura Polirom, Iași, 2006; *IV. Reformarea Bisericii și a dogmei (1300-1700)*, traducere de Silvia Palade și Mihai-Silviu Chirilă, Editura Polirom, Iași, 2006; *V. Doctrina creștină și cultura modernă (de la 1700)*, traducere și note de Mihai-Silviu Chirilă, Editura Polirom, Iași, 2008.

13. Coordonator **Lucian-Dumitru COLDA, conf.univ.dr.**
 Specializarea: **Patrologie și literatură postpatristică**

Tematica și bibliografie:

1. TRIADOLOGIE, THEOGNOSIE, GNOSEOLOGIE ȘI IERARHIE LA SFÂNTUL DIONISIE (PSEUDO-AREOPAGITUL)

- a. SF. DIONISIE AREOPAGITUL, *Opere complete și Scoliile Sfântului Maxim Mărturisitorul*, traducere, introducere și note de Dumitru Stăniloae, ediție îngrijită de Constanța Costea, București, Editura Paideia, 1996.
- b. ANDREW LOUTH, *Dionisie Areopagitul. O introducere*, în românește de Sebastian Moldovan, studiu introductiv de Ioan I. Ică jr., Sibiu, Editura Deisis, 1997.
- c. ALEXANDER GOLITZIN, *Dionisie Areopagitul mistagogul – o lectură monahală*, traducere de ieromonah Nectarie (Dărăban), Sibiu, Editura Deisis, 2015.
- d. CONSTANTIN VOICU / LUCIAN-DUMITRU COLDA, *Patrologie*, vol. III, lucrare publicată cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Daniel, patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, ed. a 2-a, revizuită, București, Editura Basilica, 2015.

2. ANTROPOLOGIA TEOLOGICĂ LA SF. GRIGORIE AL NYSEI, SF. MAXIM MĂRTURISITORUL, FER. AUGUSTIN ȘI SF. FOTIE CEL MARE, PATRIARHUL CONSTANTINOPOLULUI

- a. VASILE RADUCĂ, *Antropologia Sfântului Grigorie de Nyssa. Căderea în păcat și restaurarea omului*, București, EIBMBOR, 1996.
- b. LARS THUNBERG, *Omul și Cosmosul în viziunea Sfântului Maxim Mărturisitorul*, trad. din engleză de Remus Rus, postfață de Dumitru Popescu, București, EIBMBOR, 1999.
- c. LARS THUNBERG, *Antropologia teologică a Sfântului Maxim Mărturisitorul. Microcosmos și mediator*, trad. din limba engleză de Anca Popescu, București, Editura

Σοφία, 2005 (în acest volum sunt prezentate și elemente de antropologie teologică la Fer. Augustin).

- d. LUCIAN-DUMITRU COLDA, Patriarhul Fotie cel Mare al Constantinopolului: Contribuții la dezvoltarea teologiei. O analiză a Mariologiei din perspectiva hristologic-antropologică a învățaturii despre păcatul strămoșesc, Alba Iulia, Editura Reîntregirea, 2012.

3. TRIADOLOGIA CAPADOCIANĂ

- a. SF. VASILE CEL MARE, Epistolele și Despre Duhul Sfânt, în colecția „Părinți și Scriitori Bisericești”, vol. 12, trad. note și comentarii de Constantin Cornițescu și Teodor Bodogae, București, EIBMBOR, 1988.
- b. IOAN G. COMAN, „Elementele demonstrației în tratatul «Despre Sfântul Duh» al Sfântului Vasile cel Mare”, în Studii Teologice, nr. 5-6/1964, p. 275- 302.
- c. SF. GRIGORIE DE NAZIANZ, Cele cinci cuvântări teologice, trad. din lb. greacă, introducere și note de Dumitru Stăniloae, București, Editura Anastasia, 1993.
- d. M(IHAI) P(OPESCU), „Învățătura lui Grigore de Nazianz despre Trinitate”, în Biserica Ortodoxă Română, nr. 10/(1903-)1904, p. 1145-1156; nr. 8/1905(-1906), p. 893-898.
- e. CONSTANTIN VOICU / LUCIAN-DUMITRU COLDA, Patrologie, vol. II, lucrare publicată cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Daniel, patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, ed. a 2-a, rev., București, Basilica, 2015.

4. TOMISM ȘI PALAMISM – PARADIGME ALE THEOLOGISIRII POSTPATRISTICE ÎN RĂSĂRIT ȘI APUS

- a. TOMA D`AQUINO, *Summa Teologica*, Tomul I - Prima Pars (I), traducere de Alexander Baumgarten (coord.), Iași, Editura Polirom, 2009.
- b. TOMA D`AQUINO, *Summa Teologica*, Tomul II – Prima Secundae (Ia Ilae), traducere de Alexander Baumgarten (coord.), Iași, Editura Polirom, 2021.
- c. TOMA D`AQUINO, *Summa Teologica* – Tomul III – Secunda Secundae (IIa Ilae), traducere de Alexander Baumgarten (coord.), Iași, Editura Polirom, 2016.
- d. Nichols, A., OP, *Descoperindu-l pe Toma de Aquino. O introducere în viața, opera și influența sa*, col. Aletheia – 37, trad. de Șerban Leoca, Târgu-Lăpuș, Editura Galaxia Gutenberg, 2007.
- e. Mondin, B., *Sistemul filosofic al lui Toma d`Aquino. Pentru o lectură actuală a filosofiei tomiste*, col. Aletheia – 29, trad. de Marinela și Sorina Mureșan, Târgu-Lăpuș, Editura Galaxia Gutenberg, 2006.
- f. Lafont, G., *O istorie teologică a Bisericii. Itinerarul, formele și modelele teologiei*, trad. de Maria-Cornelia Ică jr, prezentare de diac. Ioan Ică jr., Sibiu, Editura Deisis, 2003.
- g. Meyendorff, J., *Sfântul Grigorie Palamas și mistica ortodoxă*, col. Înțelepciune și Credință, trad. de Angela Pagu, București, Editura Humanitas, 2007.
- h. Coman, I.G., *Patrologie*, București, 1956. Idem, *Patrologie*, București, 1984-1988, 3 volume.
- i. Manser, Dr. P.G.M., O.P., *Das Wesen des Thomismus*, 2. Auflage, Freiburg (Schweiz), Verlag der Universitätsbuchhandlung: F. Rüttschi Freiburg (Schweiz), 1935.
- j. Constantin VOICU, Lucian-Dumitru COLDA, *Patrologie și literatură postpatristică*, Volumul III, București, Editura Basilica, 2015.
- k. Stăniloae, D., *Viața și învățăturile Sfântului Grigorie Palama – cu patru tratate traduse*, ed. a II-a (¹1938, Sibiu), București, Editura Scripta, 1993.
- l. Kenny, A., *Toma d`Aquino*, col. „Maeștrii Spiritului”, trad. de Mihai C. Udma, București, Editura Humanitas, 1998.